

Здобутки і виклики у сфері культури за останні 5 років: що і як варто зберігати та розвивати?

Звіт за результатами Відкритого Простору

Підготували: Мар'яна Завійська, Тарас Тимчук, Open Space Works Cooperative

Львів, 2019

Формат

Відкритий простір - це демократичний формат проведення дискусій у групах від 5 і більше (понад 1000) учасників навколо центральної теми чи проблеми на основі принципу самоорганізації.

Проведення відкритого простору зумовлене наявністю для організації чи спільноти важливого і актуального питання, яке буде обговорюватися під час одного до трьох днів. Питання має бути ретельно сформульованим замовником за підтримки фасилітатора. Питання має стосуватися актуальної, гарячої, часом суперечливої проблеми, яка містить потенційний конфлікт. Крім того, щоб знайти рішення чи відповідь на питання, потрібно залучити сторони з різними інтересами.

Зустріч у форматі відкритого простору не має фіксованої програми, не містить виступів експертів та презентацій. Під час проведення відкритого простору учасники самі беруть на себе відповідальність за перебіг та результати заходу. Під час перших двох годин, учасники за допомогою фасилітатора формулюють порядок денний. Початковий опір або невизначеність зникають, учасники стають більш розкуті і готові ініціювати теми для подальших обговорень. Результати обговорень під час відкритого простору документуються, а по завершенню заходу кожен учасник отримує книгу, яка містить протоколи всіх обговорень з контактами ініціаторів обговорень.

Відкритий простір використовується понад 30 років у різних куточках світу для:

- консультацій з зацікавленими сторонами
- пошуку організаційних рішень під час невизначеності
- створення мереж на місцевому, регіональному та міжнародному рівні
- створення синергії серед представників різних зацікавлених сторін
- злиття компаній
- пошуку творчих рішень, наукових досліджень та розробок
- вирішення технічних проблем
- обміну баченням
- відкриття подій для проектів та програм або процесів змін у великих організаціях,
- планування проектів у громадах

Переваги формату

- можливість глибше зануритися у тематику
- можливість швидко зрозуміти природу та характер стосунків у спільноті, серед стейкхолдерів
- можливість знайти однодумців
- можливість виявити неформальних лідерів

Більше: <http://openspace.works/principles>

Фасилітатори: Мар'яна Завійська, Тарас Тимчук,

Профайл учасників та учасниць: менеджери та менеджерки культури, активісти/ки, працівники державних, муніципальних освітніх, культурних інституцій, дослідники/дослідниці сучасних культурних процесів.

Результати

Теми, що обговорювались

1. Які є можливості для розвитку жіночого Арт-клубу?
Ініціатор/ка: Маргарита Пугаченко
2. Зміна в шкільній програмі у предметах “культурного” профілю
Ініціатор/ка: Мар’яна Куземська
3. Культурний експорт: як українська культура чи українська держава виглядає назовні?
Ініціатор/ка: Юлія Півторак
4. Як можна зацікавити молодь до пізнання та розвитку культури в моїй області? Як залучити молодь до пізнання і збереження культурної спадщини?
Ініціатор/ка: Олександра Лісаковська, Ольга Капура
5. Як працювати в музеях з людьми “третього віку”?
Ініціатор/ка: Мар’яна Куземська
6. Як організаціям у сфері культури зацікавити медіа?
Ініціатор/ка: Катерина Кулішова, Руденко Г.
7. Цифровізація в культурі
Ініціатор/ка: Анна Крук
8. Декомунізація
Ініціатор/ка: Марія Подойнікова
9. Реформування культурних інституцій, їх функція, місія, цілі / Інституції культури, що зберегти, що додати? / Що не так з бібліотеками?
Ініціатор/ка: Артем Мануйлов, Володимир Воробей, Лариса Лугова

Ініційовані проекти

1. Створення локації “Арт-простір ім. Б. Г. Возницького” у м. Львові
Ініціатор/ка: Катерина Кулішова, Олександра Лісаковська
2. Неформальна освіта в сфері сценічних мистецтв
Ініціатор/ка: Ольга Кебас
3. Міжнародна школа для культурних менеджерів у Львові
Ініціатор/ка: Артем Мануйлов

Рекомендації для стейкхолдерів

Для державних інституцій

- У сфері міжнародного представлення українського культурного продукту слід підтримувати тих “репрезентантів”, які можуть бути конкурентно здатними на вільному ринку культурних продуктів;
- Розробляти та надавати цифрові послуги для закладів культури;
- Створити каталог цифрових культурних активів України;
- Впровадити національну та регіональні системи цифрових активів;
- Розроблення стратегії цифрової культури;
- Налагодження стратегічної співпраці з Міністерством цифрової трансформації;
- Налагодження співпраці з мобільними операторами для просування цифрового культурного контенту;
- В сфері декомунізації визначити, що є культурною пам’яткою радянського періоду та спрямовувати зусилля на захист таких пам’яток;

Для освітніх закладів та інституцій:

- Через освіту залучати до активностей культурного спрямування на усіх рівнях освіти: дошкільна, середня, вища;
- Ангажувати школярів до теми культури через “живі” інституції культури;
- Музейна педагогіка має здійснюватись через музейних працівників, а не шкільними педагогами в стінах музею;
- Використання діалогічних форматів в освітньому процесі та створення безпечного простору для висловлювання;

Для культурних інституцій/закладів

- Організаціям у сфері міжнародного представлення українського культурного продукту слід чітко прописувати свою місію;
- Продовжувати участь у міжнародних резиденціях та в міжнародних мережах;
- Культурним інституціям слід адаптувати свій продукт для дітей та молоді;
- Розробляти та реалізовувати волонтерські програми для дітей та молоді;
- Розробляти та реалізовувати клуби/освітні програми, які мають на меті залучення людей похилого віку;
- Розробляти та реалізовувати волонтерські програми для людей похилого віку;
- Розробляти та реалізовувати інтегровані/паралельні програми для батьків та дітей;
- Шукати альтернативні канали для поширення інформації про події культурного спрямування (ЦНАП, комунальні заклади);
- Впроваджувати проекти з оцифрування культурного активу;
- Налагодження співпраці з мобільними операторами для просування цифрового культурного контенту;
- Адаптація культурних послуг для креативних індустрій та бізнесу;
- Досліджувати та пропонувати нові формати донесення та інтерпретації комуністичної історії;

- В контексті вивчення пам'яток радянського періоду використовувати ігрові формати занурення в середовище;
- Розробляти та пропонувати освітні проекти для суспільства;
- Поглибити дискусію про роль та функції культурних інституцій в суспільстві;

Для громадських організацій та проектів

- Розробляти стратегії/проекти для розвитку української фахової культурної дипломатії;
- Потрібно створювати "паралельні" структури/системи для вчителів та підтримувати їх в створенні альтернативних навчальних програм культурного спрямування;
- Розробляти стратегії/проекти для просування академічної доброчесності в сфері культури;
- Розробляти стратегії/проекти з підвищення цифрових компетенцій в сфері культури;

Відгуки учасників/ць під час завершального кола:

- Простір дав можливість учасникам/учасницям вийти з власної інформаційної бульбашки, працювати в ресурсному стані - вільно висловлювати власні думки, ділитися, виходити за межі професійних обов'язків і практикувати культуру активного слухання. Очевидно, в буденній практиці, учасники позбавлені можливості міжсекторальної взаємодії, що стосується їх діяльності;
- В учасників є запит на нав'язливість, демократичність, інклюзивність процесу розробки, формування нових процесів, продуктів, проектів;
- В середовищі культурних менеджерів та активістів існують певні упередження до державних інституцій, які опікуються сферою культури;
- Учасники озвучили запит на те, щоб бути в контексті поточних суспільних, культурних тенденцій, які визначають найближче майбутнє.

Спостереження фасилітаторів:

- Під час роботи в малих групах учасники/ці озвучували думку щодо незнання потреб цільової групи, слабкого вивчення потреб цільових груп;
- Усвідомлення важливості різноманіття: у групі є позитивний відгук на посилення різноманіття (цільових аудиторій, тематик, сфери та масштабу роботи учасників і учасниць) і розуміння його цінності для розвитку культурних інституцій;
- Реальні робочі мережі для колективних дій (не дискусій) між ключовими зацікавленими сторонами відсутні або слабкі. Добре функціонують епізодичні ситуативні партнерства. Система зацікавлених сторін розрізнена, відсутня інтенція до спільної реалізації і спільного досягнення результатів;
- Важливо з самого початку підвищити відповідальність за спільне планування проектів, стратегій у зацікавлених сторін (більш "сильних" і більш "слабких"). Недостатньо, щоб представники зацікавлених сторін брали участь в семінарах і зустрічах; процес повинен бути побудований таким чином, щоб зацікавлені сторони були залучені в дизайн таких зустрічей та визначення повістки (створення робочих

груп для підготовки подібних зустрічей та залучення учасників/учасниць до розробки формату та тематики, виходячи з реальних викликів, які мають місце на поточний момент і хвилюють учасників);

- Важливо створювати більш довготривалі діалогові структури для регулярного обміну ідеями щодо розвитку сектору культури. Діалогові структури повинні втілювати і просувати «культуру співробітництва» між секторами і рівнями, розвиваючи діалогічний потенціал як культурних інституцій, так і партнерів з бізнесу, державного та неурядового сектора;
- Процес залучення нових стейкхолдерів в діалог щодо майбутнього сектору культури повинен включати заходи з нарощування потенціалу для співпраці серед зацікавлених сторін (на даний момент чітко спостерігається дисбаланс між «сильними» досвідченими та «слабкими» новачками);
- Використання формату панельних дискусій з спікерами може мати дисфункціональний вплив на групову динаміку під час обговорення у партисипативних форматах (Світове кафе, відкритий простір). Заявник теми може сприйматися як спікер, який викладає певний концепт, матеріал без потреби занурення у тематику. Краще уникати таких міксувань у майбутніх заходах. Або планувати активності як окремі заходи з окремою реєстрацією та підготовкою учасників.
- Одноденний партисипативний захід - не є достатнім для глибокого та рефлексивного пропрацювання певного питання для такої аудиторії. Якщо потрібно одночасно креслити поточні тенденції, їх осмислити, виявити перспективні формати для міжсекторальної співпраці, спланувати спільні проекти.

Учасники/ці Відкритого Простору

1.	Лісаковська Олександра	Благодійний фонд імені Б. Г. Возницького
2.	Левицька Ірина	Журнал «Країна»
3.	Мазурик Зеновій	УКУ
4.	Крук Анна	Міністерство культури, молоді та спорту України
5.	Кулішова Катерина	Благодійний фонд імені Б. Г. Возницького
6.	Бунда Наталія	Львівська міська рада
7.	Кантор Семен	Музей сучасного мистецтва Одеси
8.	Капура Ольга	Вінницький економічний інститут Тернопільського національного університету
9.	Krzysztof Maj	Strefa Kultury Wroclaw
10.	Півторак Юлія	УКУ

11.	Міхеєва Оксана	УКУ
12.	Гайдейчук Роман	ЛНАМ
13.	Гадач Павліна	АНУ
14.	Самоїл Наталя	УКУ
15.	Мануйлов Артем	
16.	Воробей Володимир	РРV
17.	Балабай Дар'я	ЗМІ "Шофар"
18.	Кобринович Марта	РРV
19.	Борковський Антін	Конгрес культури
20.	Ткаченко Олена	Телеканал Еспресо
21.	Волкова Алла	Міністерство культури України
22.	Мосейчук Аліна	Міністерство культури України
23.	Богдан Олена	НауКМА
24.	Кошман Сергій	Суспільне
25.	Балдинюк Віра	Korydor
26.	Яворська Олена	
27.	Юрчак Марія	Beetroot Academy
28.	Мамус Ігор	Мистецьке об'єднання Коза
29.	Гумницька Наталія	НТШ
30.	Стефанишин О.В.	ЛНУ ім. І.Франка
31.	Лібанова Марина	Чернівці Букініст
32.	Єрмакова Христина	Наглядова рада департаменту культури
33.	Кебас Ольга	
34.	Перун Володимир	Львівська міська рада
35.	Дзюбенко Наталія	Державний природознавчий музей НАН України, м. Львів
36.	Руденко Г. І.	ЛДУФК

37.	Оксенюк Роман	Cafe Philosophique Lviv
38.	Холявка Анастасія	Cafe Philosophique Lviv
39.	Стельмах Оксана	Львівська міська рада
40.	Філяк Юлія	Галерея сценографії
41.	Хома Ольга	Львівська міська рада

-